

הסיפור כחומר עזר בהוראת הטבע*

מאת אהוד קלפון

כל הפרטים שרצינו, שידעו על סרטן הנזיר.

2. התלמידים גילו עניין בסיפור והקדישו ישיבה בדריכות ובשקט.

3. הם שאלו שאלות והשוו את הפרטים ששמעו בסיפור לפרטים שראו במציאות קודם לכן בסרטנים החיים.

4. עם גמר הסיכום, שהיה כמובן בחוף, הם רצו אל המים כדי לתפוס סרטני נזיר ולראות שוב את הדברים.

5. מסתבר שהסיפור עורר עניין לא רק בסרטן הנזיר עצמו, אלא גם בשושנת הים, בהבדלים שבין חלזונות וצדפות, בכוכבי ים ובתנאים השוררים בבית הגידול המשותף שלהם.

הסיפור השני דן בבעיות הנדידה של העופות ואף הוא נכתב בעקבות סיור ותצפית, עם ילדים, בעופות מים באזור מעגן מיכאל.

הסיפור אמנם דן בבעיות הנדידה ויכולת הניווט הנפלאה של העופות, אולם מטרתו היא לקרב את הילדים לעולמם של העופות ולהגיש בצורה סיפורית חווייתית, מידע בסיסי על עולם זה.

שני הגיבורים הם ברווז נודד ודרורית מקומית המנהלים דרישה על בעיות הנדידה.

להלן דוגמאות של שלושה סיפורי טבע קצרים שכתבתי, במטרה להוסיף עוד מימד דידקטי בהוראת הטבע. הסיפורים נכתבו כתוצאה מסיורי טבע, שערכנו עם ילדים במסגרת העבודה המעשית בבתי הספר.

הרעיון של סיכום נושאים בטבע בצורה סיפורית, צץ אצלי לאחר שערכנו סיור עם תלמידים בחוף הים ולא כולם גילו עניין וגם לא זכרו פרטים, שלמדו שעה קודם לכן, על אף ההמחשה הטובה בשטח.

בעקבות זה כתבתי את הסיפור "גילי הסרטן וקונכיית החלומות". הסיפור בא לתאר את חייו ומבנה גופו של סרטן הנזיר ואת חיי השותפות שלו עם שושנת הים.

לאחר שיצאנו עם כיתה אחרת לאותו סיור, סיפרנו להם את הסיפור כסיכום מהשוואות התוצאות בשני המקרים למדנו את הדברים הבאים:

1. **תלמידי הכיתה** שבה סיכמנו את החומר מר בצורה סיפורית **זכרו כמעט את**

* מתוך "הלכה ומעשה", המכללה לחינוך ע"ש א. ד. גורדון חיפה, תשמ"ג—1983.

לוגי בחיפה והזעמן נבחר על שום היותו לא ארסי ונפוץ למדי.

מטרתו של הסיפור היא לא רק לתת מידע על נחשים אלא להסיר את האיבה והפחד שיש לאדם מהנחש.

הילד "אלפיי", גיבור הסיפור, מצליח בזאת מאד. את הסיפור אפשר לקרוא תוך כדי סיור ותצפית בזעמן השחור, הנמצא בטרריום, או כסיכום הסיור בחדר הזוחלים.

סיפור זה, כמו הקודם, הוגש כסיכום מתצפיות בשדה וגם כאן נשאלו שאלות רבות, ואולי יותר משנשאלו בשעות התצפית.

הסיפור השלישי הנקרא "אלפיי והזעמן השחור" שונה משני הסיפורים הקודמים בזה שהשיחה אינה מתנהלת בין בעלי חיים אלא בין בני אדם על נחש בשם "זעמן שחור".

סיפור זה הוכן מראש לקראת סיור עם ילדים בחדר הזוחלים שבמכון הביור-